

12. januar 2011

UPA2011/68

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiupparput:

Kalaallit Nunatsinni pisortatigoortumik Nunatta Katersugaasivianut Allagaateqarfianullu atasussamik kulturikkut eriagisariaqartut illersorneqarsinnaasumik toqqorsiveqalernissaanut Naalakkersuisut pilersitsinissamut suliaqaqqullugit Inatsisartut aaliangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasorta, Aleqa Hammond Siumut)

Tunngavilersuut:

Nunarput tamakkerlugu katersugaasivinni toqqortarineqarput pigineqarlutillu kulturitsinnut pingaarutillit eriagisariaqartullu amerlaqisut, pigisat piffissaq ungasinnerusoq isigalugu pitsa-nerusumik toqqorsinni inissinneqanngikkunik annaaneqarsinnaasut pitsaassutsimikkullu annertuumik innarlerneqarsinnaasut. Taamatut aamma ippoq Nunatta Katersugaasiviani Allagaateqarfianilu toqqortarineqartut ataatsimullu isigalugu pigisat inuiaassuttitta erlinnartuutaanik taaneqartari-aqartut.

Maanna Nunatta Katersugaasiviani Allagaateqarfianilu inissaq toqqorsivigineqarsinnaasoq annikitsigaaq allatut ajornartumik Nuummi illoqarfimmi sumi tamaani assigiinngitsuni toqqorsiveqartitertoqarluni. Tamanna siunissaq ungasinnerusoq isigalugu toqqortanut eriagisariaqartunut annertuumik pitsaassutsikkut innarliinermik kinguneqartussaavoq.

Kulturikkut eriagisariaqakkat amerlasuutigit silaannaap kissassutaanik, nillissutaanik assigisaanillu aaliangersimasumik aqunneqartumik toqqorsimasussaapput passunneqartariaqarlutillu, taamaasiortoqanngippallu eriagisariaqartut asiusinnaallutik.

Pineqartut tassaapput itsarnisarsiornikkut assaanermit nassaarineqarsimasut ukiorpassuarnilu innarlerneqanngitsumik nunap pissusaanit eriagineqarsimasut paarilluarneqanngikkunik aammalu tulluurtumik ikuallassinnaanngitsumillu eriagisarialittut passunneqanngikkunik asiusinnaasut.

Nunatsinni pisortatigoortumik namminerisamik immikkut illersorneqarsinnaasumik pitsaasumillu toqqorsivittaarnikkut nunarput periarfississuaa ukiorpassuarni nunatta kulturikkut eriagisarialittut nalunaarsorsimasuutai aammalu assaasarsimanermit inuit saarngi ukiuni 100-ni assaasarsimanermit nalunaarsorneqarsimasut eriagisariaqartullu maanna Danmarkimiittut Panum Institutimi København Universitetimiittumi uninngasuutigineqartut nunatsinnut utertinneqarsinnaalerneru.

Nunatta aammalu Danmarkip akornanni Utimut-isumaqatigiissummi 1999-imi isumaqatigiissutigineqarpoq nunatsinni itsarnisarsiornermi assaasarsimanermit inuit saarngisa nassaariortorneqarsimasunut nunarput piginnittussaasoq aammalu maanna nassaarineqarsimasut tamarmik nunatsinnut utertinneqartussanngortut, tamannalu piviusunngorsinnaavoq illersorneqarsinnaasumik aammalu eriagisassanut tulluurtumik toqqorsiveqalernikkut pilersitsinikkut.

Neriutigaara partiit tamarmiusut nunatta pisuussutai eriagisariaqartut nunatsinnut utertinneqarnissaannut siunissamilu pitsaanerpaamik paaqqutarineqarsinnaalersinnissaannut aqutissiuusseqataajumaartut aaliangiiffigisassatullu siunnersuutigisara kultureqarnermut ataatsimiititaliamut ingerlatikkumaarlugu, kingusinnerusukkullu maani inersuarmi akuersissutigiumaarlugu.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunissai

Ajornakusoorpoq eqqoqqissaartumik toqqorsivittaarnissaq pillugu siun-nersuuteqarnermi pilersitsinissaq pillugu maanna killiffimmi aningaasartassaata angissusilernissaa, taamaattorli naapertuussoraara kultuurikkut eriagisariaqartut toqqorsiveqalernissaannut aningaasaliineq pisortat sanaartortitsinermut aningaasaliisarnerannit tulleriarinermi nassaarineqassasut. Kulloorikkut eriagisariaqartut illersorneqarnissaat pisortat pisussaaffigaat.

Ilutigitillugu aningaasartuutsisanut angissusiliinermi ataani taaneqartut apeqquataasapput:

1. Pilersinneqarnissaannut periusissaq
  - a. Nutaamik pilersitsisoqassava?
  - b. Illuutit maanna atorneqartut allanngortillugit sanaartorneqasappat immaqaluunniit allineqassappat?
  - c. Toqqorsveqalernissamut piumasaqaatit suut atuutinneqassappat?
  - d. Sanaartorneqarluni naammassippat ingerlatsinermut aningaasartuutit makkununga:
    - i. Sarfaq, imeq kiassarnerlui
    - ii. Pequtilersorneqarnera
    - iii. Eqqiaaneq
    - iv. Nutaanik sulisussanik atorfinitsitsineq

Siunnersuutip akuerineqarneratigut allaffissornikkut kingunissai assigiinngitsunik tunngaveqarlutik sunniuteqassapput.

Siunnersuutip akuerineqarnera allaffissornikkut nutaanik pilersitsinermik kinguneqassanersoq immaaluunnit allaffissornikkut pioreersunik alliliinermik kinguneqassanersoq suliasap annertussusaa apeqquataajumaarpoq. Siunnersuutip akuerineqarnerata kinguneranik pilersaarutip inarsarneqarnerata ilanngullugit qulaani taaneqartut allaaffissornikkut aningaasarsiornikkullu kingunissai ilanngullugit allaaserineqassapput.

Siunnersuutip suliffeqarfimmut namminesortunut kingunissai

1. suliffeqarfimmut/nnut suliasaq nutaaq
2. suliffeqarfimmut/nnut sulairinnittussarsiuinermi ajugaasumut/nut isertitassat
3. sulinermik inuussutissasriuteqartunut suliasanut sulisorineqalersussanut suliasaq
4. sulisunik nutaani atorfinitsitsinermik kinguneqarsinnaavoq.